

РОЗДІЛ 2

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Людмила БАЛІКА
Рівне

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗВО ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ НАВЧАННЯ В ОНЛАЙН-СЕРЕДОВИЩЕ

Перехід вищої освіти в онлайн-формат, спричинений кризовими обставинами (зокрема пандемією COVID-19 та війною, яку вже четвертий рік веде проти нашої країни Росія), суттєво трансформував традиційну модель виховної роботи у закладах вищої освіти. Виникла потреба в переосмисленні підходів до виховання, перенесенні ціннісно-орієнтованих практик у цифровий простір, збереженні діалогу між здобувачами вищої освіти і педагогами в умовах дистанційної взаємодії.

Виховна робота в цифровому середовищі має спиратися на принципи цифрової педагогіки, відкритості, діалогу, залучення здобувачів до співпраці у створенні контенту. Застосування компетентнісного й особистісно орієнтованого підходів в онлайн-форматі передбачає підтримку цілісного розвитку здобувача освіти як активного учасника соціокультурного процесу. Доцільними при цьому вважаємо опору на інтерактивні форми, що забезпечують двосторонню комунікацію, розвиток soft skills та соціально-громадянської активності.

Переміщення освітнього процесу в онлайн-середовище зумовило і нові змісти виховної діяльності, як-от: акцент на громадянсько-патріотичному, психологічному, інформаційно-ціннісному компонентах, що особливо актуалізувалися в умовах війни та соціальних викликів; тематичні онлайн-зустрічі, вебінари з питань медіаграмотності, волонтерства, цифрової етики, боротьби з дезінформацією; підтримка ініціатив

здобувачів вищої освіти через онлайн-інструменти для самовираження: цифрові студентські газети, радіо, онлайн-ефіри, соціальні медіа й т. п.

Зі свого боку, перехід виховного процесу в цифрове середовище зумовив потребу в упровадженні нових технологічних рішень, що дають змогу зберегти комунікацію, підтримку, співпрацю та емоційний контакт між здобувачами вищої освіти й викладачами. Розвиток цифрової культури у ЗВО визначає трансформацію форматів, змісту і каналів реалізації виховної функції. Найбільш дієвими інструментами реалізації виховної діяльності онлайн є:

Відеоконференції як інструмент міжособистісної взаємодії. Zoom, Google Meet, Microsoft Teams стали повноцінними майданчиками не лише для освітнього процесу, але й для проведення виховних заходів: онлайн-кураторських годин, тематичних бесід, дискусій на етичні, громадянські, психологічні теми. Через ці сервіси відбувається організація зустрічей з представниками громадських організацій, ветеранами, митцями, підприємцями, що підтримує освітню цінність живого досвіду.

Наприклад, на педагогічному факультеті Рівненського державного гуманітарного університету активно використовуються платформи Zoom та Google Meet для проведення виховних заходів, таких як онлайн-зустрічі з видатними особистостями, обговорення актуальних тем, майстер-класи та тематичні бесіди. Так, до третьої річниці повномасштабного вторгнення Росії в Україну було проведено онлайн-заходи із вшанування пам'яті загиблих [1].

Інтерактивні сервіси для залучення здобувачів освіти. Mentimeter, Kahoot, Quizizz, Slido використовуються для: обговорення важливих тем у форматі анонімного голосування; формування колективної позиції щодо соціальних, правових, культурних питань; проведення виховних вікторин, марафонів цінностей, тематичних квестів. Ці платформи підсилюють емоційне залучення здобувачів, розвивають навички аргументації, самовираження, діалогу. Нами на педагогічному факультеті РДГУ впроваджуються інтерактивні інструменти (Kahoot та Mentimeter) для організації вікторин, опитувань та дискусій. Це сприяє активному залученню здобувачів до обговорення важливих питань та формуванню критичного мислення.

Цифрові кураторські групи. Google Classroom, Moodle, Telegram-групи, Discord-сервери – середовища, де куратор реалізовує функцію постійного зв'язку зі здобувачами. У таких спільнотах: розміщується інформація про події, оголошення, можливості самореалізації; ведуться обговорення актуальних проблем; куратор може організувати опитування, «відкритий мікрофон» для фідбеку або психологічного розвантаження; забезпечується індивідуальний контакт у випадку потреби в адаптації, допомозі, медіації. На педагогічному факультеті РДГУ створено онлайн-спільноти у Telegram та Viber для підтримки постійного зв'язку між кураторами та здобувачами. У цих групах обговорюються актуальні питання, надається інформація про заходи та можливості для самореалізації, а також здійснюється психологічна підтримка здобувачів.

Соціальні мережі як платформи виховного впливу. Instagram, Facebook, YouTube, TikTok стають: каналами поширення позитивного контенту (патріотичні флешмоби, презентації соціальних ініціатив, блоги про студентське життя); середовищем міжособистісної взаємодії, формування студентського бренду, репрезентації активної позиції; інструментами рефлексії, творчого самовираження, мотивації до участі в громадському житті ЗВО. Педагогічний факультет РДГУ активно використовує соціальні мережі, такі як Facebook та Instagram, для поширення інформації про виховні заходи, організації онлайн-флешмобів і конкурсів, що сприяє формуванню у здобувачів почуття єдності та патріотизму [3; 4].

Цифрові ресурси для організації виховних проєктів. Онлайн-інструменти, як-от Trello, Notion, Google Workspace, допомагають організовувати волонтерські ініціативи, менторські програми, соціальні акції, сприяючи згуртованості академічної спільноти. За допомогою платформ Zoom + Padlet + Canva можна реалізовувати інтерактивні виставки, форуми, дебати, зокрема присвячені громадянській активності, академічній доброчесності, правам людини [2; 6].

Гейміфікація виховної діяльності. Створення рейтингових систем, бейджів, мотиваційних онлайн-марафонів (наприклад, «30 днів турботи про себе», «Патріотична ініціатива тижня») мотивує здобувачів вищої освіти до активної участі у виховному процесі навіть за умов ізоляції. Бот-сервіси у Telegram або

Discord застосовуються для щоденних завдань, саморефлексії, запитів на психологічну підтримку. На педагогічному факультеті РДГУ застосовуються елементи гейміфікації у виховній роботі, зокрема, створюються рейтингові системи та мотиваційні онлайн-марафони, які стимулюють здобувачів до активної участі у виховному процесі навіть в умовах дистанційного навчання [5].

Отже, цифрові інструменти виховної діяльності – це не лише технології, а і новий стиль освітнього впливу, в якому основну роль відіграють емпатія, співпраця, горизонтальність комунікації та підтримка. Їх застосування в умовах онлайн-освіти забезпечує збереження гуманістичної місії виховання, адаптацію до цифрового стилю життя здобувачів і підвищення їхньої громадянської та соціальної відповідальності.

Модернізація системи виховної роботи у ЗВО при переміщенні навчання в онлайн-середовище забезпечує безперервність виховного процесу в умовах нестабільного доступу до Інтернету, виїзду за кордон або зміни місця проживання. Водночас необхідність професійної підготовки викладачів до виховної роботи в цифровому середовищі передбачає оволодіння інструментами, розуміння цифрової поведінки здобувачів. Також актуалізується проблема формування цифрової культури взаємодії як основи довіри, безпеки й соціальної згуртованості в умовах гібридного чи повністю дистанційного навчання.

Набутий досвід демонструє, що українські заклади вищої освіти успішно адаптують виховну роботу до цифрового середовища, використовуючи різноманітні інструменти та платформи для підтримки здобувачів, розвитку їхніх компетентностей, формування активної громадянської позиції.

Таким чином, модернізація виховної роботи у ЗВО в онлайн-середовищі не лише зберігає її значущість, а й надає нові можливості для розширення впливу на особистісний розвиток здобувачів. Вона передбачає гнучкість, інноваційність, міждисциплінарність і ціннісну насиченість, що забезпечує ефективну підготовку здобувачів освіти до активного життя у складному, динамічному світі

ЛІТЕРАТУРА

1. 24.02.2022 поміняло наше життя на до і після. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1Ac9Wab3c9/>
2. Великдень разом. URL: <https://www.facebook.com/share/p/16Woo8gZkX/>;
3. Педагогічний факультет. РДГУ. URL: <https://www.facebook.com/share/1AWW8HWh1G/?mibextid=wwXIfГ>
4. Педагогічний факультет. РДГУ. URL: https://www.instagram.com/pedfak_rdgu?igsh=b2dqdjUwbm9zZTBo;
5. Подорож сторінками казок Г. К. Андерсена. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1AcdjwqASm/>
6. Тиждень дитячої книжки на педагогічному факультету. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1Erf5BR7wN/>

Світлана БРИЧОК
Рівне

ЕФЕКТИВНІСТЬ НЕФОРМАЛЬНИХ КУРСІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНИХ РЕСУРСІВ ВОЄННОГО ЧАСУ

У період воєнного стану перед системою вищої педагогічної освіти постає низка викликів, зокрема – обмеженість ресурсів, перехід на дистанційні або змішані формати навчання, високий рівень емоційного виснаження учасників освітнього процесу. В таких умовах зростає роль неформальної освіти як гнучкого інструмента формування ключових м'яких навичок (soft skills), зокрема для майбутніх педагогів.

У структурі професійної готовності сучасного вчителя *soft skills* – так звані м'які навички – дедалі більше визнаються фундаментальною складовою педагогічної майстерності нарівні з фаховими знаннями. До них належать: критичне мислення, адаптивність, емоційний інтелект, командна робота, ефективна комунікація, лідерство, саморегуляція та креативність [1].

Зокрема: